

Türk Dili ve Edebiyatı 9

Temada Öğrenilen

Kavramlar

Dinleyeceğiniz metinlerden hareketle soruları cevaplayınız.

Dil, bir milletin kültürel değerlerinin başında gelir. Bundan dolayı ona büyük ehemmiyet vermek gerekir. Aynı dili konuşan insanlar "millet" denilen sosyal varlığın temelini teşkil ederler. Dil, duygu ve düşünceyi insana aktaran bir vasıta olduğu için, insan topluluklarını bir yığın veya kitle olmaktan kurtararak, aralarında "duygu ve düşünce birliği" olan bir cemiyet, yani "millet" haline getirir. Dilini bilmediğimiz bir ülkede, etrafımızda milyonlarca insan kaynaşsa da kendimizi "yalnız" hissederiz. Fert, konuştuğu dili hazır bulur. Dil, ferde cemiyetin bağışladığı en büyük miras ve donatımdır. Ana, baba, çevre, okul, çocuğa dil vasıtasıyla cemiyetin asırlar boyunca biriktirdiği hayat tecrübesini ve kültürünü de aktarır.

Boşluğa uygun kelimeyi yazınız.

Bu paragraf anlaşılır ve açık bir anlatım, süsten uzak

özellikleri dikkati çekmektedir.

✓ Kontrol et

a ile yerleştirirdi ki... İki
k caddenin üzerinde
suları, istediği kadar delice
elemezdi, kışın bile... Tam
e gördüm. Ayakların
leri kaydırmayacak bir

şekil almıştı. Tablanın sahibi, simitçi, bilmem belki de altmışlık bir
adamdı, Çini mavisi gözleri, yumuşacık yüzünün üstündeki ipek gibi
göz kapaklarının arasından bana beş sene, her sabah acayip baktı.
Bu gözlerin manasını her gün geçerken anlamaya çalışırdım.

0:55 / 5:34

Boşluğa uygun kelimeyi yazınız.

Bu paragraf anlaşılır ve açık bir anlatım, süsten uzak

üslup ✓ özellikleri dikkati çekmektedir.

▶ Devam et

ile yerleştirirdi ki... İki
k caddenin üzerinde
uları, istediği kadar delice
elemezdi, kışın bile... Tam
e gördüm. Ayakların
leri kaydırmayacak bir
şekil almıştı. Tablanın sahibi, simitçi, bilmem belki de altmışlık bir
adamdı, Çini mavisî gözleri, yumuşacık yüzünün üstündeki ipek gibi
göz kapaklarının arasından bana beş sene, her sabah acayip baktı.
Bu gözlerin manasını her gün geçerken anlamaya çalışırdım.

I. METİN

Tablasının sehpasını o kadar olmaz bir itina ile yerleştirirdi ki... İki ayak, kaldırımın kenarında, öndeki tek ayak caddenin üzerinde dururdu. Kaldırımla yol arasında kalan sel suları, istediği kadar delice aksın, kabil değil sehpanın tek ayaklarına gelemezdi, kışın bile... Tam beş sene bu simitçi tablasını hep aynı yerde gördüm. Ayakların durduğu taşlar bile işlerine alışmıştılar, Üstleri kaydırmayacak bir şekil almıştı. Tablanın sahibi, simitçi, bilmem belki de altmışlık bir adamdı, Çini mavisı gözleri, yumuşacık yüzünün üstündeki ipek gibi göz kapaklarının arasından bana beş sene, her sabah acayip baktı. Bu gözlerin manasını her gün geçerken anlamaya çalışırdım.

II. METİN

Şiire on beş yaşında bir öğrenci iken başlayan, ilk şiiri yirmi yaşında o zamanın en önemli edebiyat dergisi "Servet-i Fünun"da yayınlanan, yirmi iki yaşında değerli yazar "Peyami Safa" tarafından keşfedilip edebiyat dünyamıza takdim edilen, bir yıl sonra da ilk kitabını yayınlayan Cahit Sıtkı Tarancı (1910-1956) Cumhuriyet Devri Türk şiirinde başlı başına yeri olan bir şairdir.

Kırk altı yaşında aramızdan ayrılan şair, bu kısa ömrünün sonuna kadar, başlangıçta hikâyeler de denemiş olmasına rağmen; yalnız şiir düşünmüş, şiir yaşamış ve şiir yazmıştır. Asıl şöhretini, 1946 yılında açılan bir yarışmanın birincisi "Otuz Beş Yaş" şiiri ile sağlamış, ikinci kitabına da bu adı koymuştur.

"Güzel Türkçe"yi şiirinin baş meselesi kabul ederek yaşama sevincini, ölüm gerçeğini, geçen zamanı, insan ve tabiat sevgisini; ses, mana ve şekil bütünlüğüne önem vermek suretiyle terennüm etmiştir. Ses ve müzikal unsurlarla tabiileştirdiği üslubu, duygularına ve yaşadığı ana bağlı olarak açık ve sadedir.

Boşlukları uygun kelimeler ile doldurunuz.

Okuduğunuz birinci metin hissettirir, sezdirir, çağırıştır. Bu özellikleriyle metindir. Bu metin kullanılan dil özellikleri genellikle şiir, roman, hikâye gibi türlerde görülür ve okuyucuda estetik bir etki yaratır. Duygu, düşünce ve hayaller bu kullanımda etkileyici ve çarpıcı bir şekilde aktarılır. İkinci metin ise açıklar, bilgi verir, öğretir ve bu özellikleriyle metindir.

 Kontrol et

derek yaşama
n ve tabiat sevgisini;
k suretiyle terennüm
diği üslubu, duygularına

Boşlukları uygun kelimeler ile doldurunuz.

Okuduğunuz birinci metin hissettirir, sezdirir, çağırıştırır. Bu özellikleriyle **edebî ✓** metindir. Bu metin kullanılan **edebî ✓** dil özellikleri genellikle şiir, roman, hikâye gibi türlerde görülür ve okuyucuda estetik bir etki yaratır. Duygu, düşünce ve hayaller bu kullanımda etkileyici ve çarpıcı bir şekilde aktarılır. İkinci metin ise açıklar, bilgi verir, öğretir ve bu özellikleriyle **öğretici ✓** metindir.

▶ Devam et

derek yaşama
n ve tabiat sevgisini;
k suretiyle terennüm
diği üslubu, duygularına

Yahya Kemal'in şiirleri edebiyat-coğrafya ilişkisi ekseninde ele alınabilecek birçok malzeme sunar. O, içinde yaşanan coğrafyayla insan ya da toplum arasında belirgin bir ilişki ya da uyum olduğunu bazen doğrudan bazense satır aralarında vurgular. Aziz İstanbul adlı ünlü eserindeki "Türk İstanbul" yazısında yer alan, "Bir iklimin manzarası, mimarisi ve halkı arasında halis ve tam bir ahenk varsa, orada, gözlere bir vatan tablosu görünür." şeklindeki ifade insan ve coğrafya arasındaki ilişkiyi vurgulaması bakımından önemlidir. Yahya Kemal'in bu yaklaşımında ünlü sosyolog İbn-i Haldun'un "Coğrafya kaderdir." fikrinin de tesiri vardır. İnsan ya da topluluklar yaşadıkları coğrafyaya çoğu zaman uyum sağlamaya çalışmakta ya da zorunlu olarak kaderlerine razı olmaktadır.

Yahya Kemal kadar eserlerinde İstanbul'un coğrafyasına geniş yer veren şair ya da yazar çok azdır. Bu hususta Yahya Kemal ile yarışacak bir edebiyatçı varsa yüksek ihtimalle o da öğrencisi, dostu Ahmet Hamdi Tanpınar'dır. Yahya Kemal, Aziz İstanbul'da her ne kadar İstanbul'un tarihî dokusuna ağırlık verse de coğrafi/tabii güzelliğini vurgulamayı da ihmal etmez. Tarihî dokusuyla coğrafi güzelliğinin eşsiz bir terkip oluşturduğunu okurlarına hatırlatır. Yahya Kemal'in yazılarında da sıklıkla vurgulandığı üzere İstanbul, Boğaziçi, Türklerin İstanbul'u fethinden önce çok fazla değerlendirilmemiştir.

Boşlukları uygun kelimeler ile doldurunuz.

Bu paragraflar, bir metinden alınmıştır ve bu paragraflarda anlatım biçimi olarak kullanılmıştır. Okurun bilgilendirilmesi amacıyla yazılan bu paragrafta kelimeler genellikle anlamında kullanılmış, bir anlatım tercih edilmiştir. Paragrafta , , yapılarak düşünceler geliştirilmiştir.

 Kontrol et

Boşlukları uygun kelimeler ile doldurunuz.

Bu paragraflar, öğretici ✓ bir metinden alınmıştır ve bu paragraflarda anlatım biçimi olarak

açıklayıcı anlatım ✓ kullanılmıştır. Okurun

bilgilendirilmesi amacıyla yazılan bu paragrafta

kelimeler genellikle gerçek ✓ anlamında kullanılmış,

sade ✓ bir anlatım tercih edilmiştir. Paragrafta

tanık gösterme ✓, örnekleme ✓,

karşılaştırma ✓ yapılarak düşünceler geliştirilmiştir.

▶ Devam et